

Talossuutisia Moskovasta 26.3.-16.4.2009

	2007	2008 vuosineljännekset:				2009:
		1.	2.	3.	4.	1.
BKT:n kasvu, %	8,1	8,7	7,5	6,0	1,2	-7
Federaation budjettiylijäämä, % BKT:sta	5,4	6,7	7,6	10,2	-7,8	-0,6
Ulkomaankauppa (tavarakauppa)						
* viennin kasvu euroissa laskettuna, %	7	34	31	40	-2	-37
* tuonnin kasvu euroissa laskettuna, %	29	23	23	30	16	-27
(lähde: Venäjän keskuspankki)						
* viennin kasvu Suomeen euroissa, %	8	35	36	26	-10	
* tuonnin kasvu Suomesta euroissa, %	8	18	28	20	-8	
(lähde: Suomen tullii)						
Kaikki %-muutokset vuoden takaisesta eli edellisen vuoden vastaavasta aikajaksosta.						
Vuoden 2009 1. neljänneksen tiedot alustavia.						
Valtion ulkomainen velka 31.3.2009	27 mrd. USD					
Yritysten ja pankkien ulkomainen velka 31.3.2009	423 mrd. USD					
Valtion kahden ylijäämärahaston varat 31.3.2009	207 mrd. USD					
Valuuttavaranto 10.4.2009	384 mrd. USD					
Ruplan kurssi 17.4.2009	USD = 33,42 RUB	EUR = 44,06 RUB				
Raakaöljyn hinta 15.4.2009	Urals 50,10 USD/bbl	Brent 51,40 USD/bbl				

Talosskehitys ja talosspolitiikka

Talosskehitysministeriö arvioi BKT:n supistuneen 7 % tämän vuoden ensimmäisellä neljänneksellä vuoden takaisesta. Lukema oli samaa suuruusluokkaa kunkin kolmen kuukauden osalta. Koko vuotta 2009 koskeva ministeriön ennuste (BKT:n supistuminen runsaalla kahdella prosentilla) toteutuisi, jos BKT olisi edessä olevalla kolmella neljänneksellä noin prosentin pienempi kuin vuotta aiemmin.

Kuluttajahintojen nousu oli 14 % maaliskuussa vuoden takaisesta. Nousu nopeutui helmikuusta hiukan, sillä muiden tavaroiden kuin elintarvikkeiden kallistumisvauhti nousi lähes 10 prosenttiin. Niistä huomattava osa on tuontitavaroita, joiden hintoja nostaa ruplan alkuvuonna tapahtunut heikentyminen. Elintarvikkeet maksoivat vajaan 16 % ja palvelut 17 % enemmän kuin vuotta aiemmin.

Rupla on edelleen vahvistunut hieman viimeksi kuluneen kuukauden aikana. Rupla oli huhtikuun puolivälissä dollari-euro -koriinsa nähden 6-7 % korkeammalla kuin helmikuun alun pohjassaan, jolloin rupla oli hyvin lähellä keskuspankin ilmoittaman vaihteluvälin alarajaa. Useiden tarkkailijoiden mukaan päättäjät eivät halua ruplan vahvistuvan kovin paljoa, sillä Venäjän nopea inflaatio syö hintakilpailukykyä niillä aloilla, joilla hintakilpailukyvyllä on merkitystä venäläisille yrityksille. Kuluttajahintojen nousu Venäjällä oli maaliskuussa jo 10 prosenttiyksikköä nopeampaa kuin Venäjän kauppakumppanimaissa keskimäärin. Futuurimarkkinat odottavat ruplan heikentyvän dollariin nähden vain 1-2 % kesäkuun puoliväliin mennessä ja 4-5 % syyskuuhun mennessä. Aiempaa lievempien ruplan heikentymisodotusten on arvioitu juontuvan Venäjän vientituloihin paljon vaikuttavan öljyn maailmanmarkkinahinnan ja hintaodotusten noususta viimeisen kahden kuukauden aikana.

Federaation budjettimenot kovassa kasvussa. Menot lisääntyivät vuoden ensimmäisellä neljänneksellä kolmasosalla vuotta aiemmasta. Tulot vähenivät kymmenesosalla, mutta ilman

tammikuussa tuloutettuja valtion reservirahaston ja kansallisen hyvinvoinnin rahaston varojen sijoitustuloja vuodelta 2008 ne pienenevät neljänneksellä. Koko vuosineljänneksen budjettialijäämä oli vain puolisen prosenttia BKT:sta tammikuun ison ylijäämän johdosta, mutta helmi-maaliskuun alijäämä oli 7,5 % BKT:sta.

Pankkitalletusten elpymisnäköymät ovat epävarmat. Pankkitalletukset vähenivät alkuvuonna tuntuvasti etenkin yritysten talletusten ja tilivarojen pienentyessä. Keskuspankin pääjohtaja Sergei Ignatjevin mukaan kuitenkin kotitalouksien talletusten helmikuussa alkanut lievä elpyminen jatkui maaliskuussa (pl. ruplan kurssimuutoksen vaikutus valuuttatalletusten rupla-arvoon). Toisaalta eräiden tarkkailijoiden mukaan pankkitallettamisen kasvunäkymät ovat kaiken kaikkiaan niukat, kun palkkojen nousu on pysähtynyt ja säästämisen on vaikea olettaa valtaavan alaa kulutukselta, ja kun myös yritysten tulonmuodostus on kovilla laman keskellä.

Osake- ja velkakirjamarkkinoilla huomattavaa nousua. Venäjän keskeinen RTS-osakeindeksi (dollaripohjainen) on noussut helmikuun pohjalukemistaan yli puolella ja MICEX-osakeindeksi vielä enemmän. RTS-indeksi oli huhtikuun puolivälissä loka-marraskuun 2008 tasolla. RTS:n nousua ovat tavanomaiseen tapaan vetäneet markkinoilla paljon painoa omaavien öljy- ja kaasuyritysten osakkeet, jotka ovat nousseet lähes puolella. Muista keskeisistä osakelohkoista metalliyritysten osakkeet ovat nousseet 40 % ja sähköyritysten osakkeet kaksi kolmasosaa. Myös yritysten ja valtion velkakirjojen hinnat ovat nousseet markkinoilla viimeisen parin kuukauden aikana ja alueiden velkakirjojen hinnat viimeisen kuukauden mittaan.

Teollisuus- ja kauppaministeriö on julkaissut uuden, alueellisesti merkittäviä yrityksiä koskevan kriisitukilistan. Listalle on valikoitu peräti noin 1150 yritystä, joiden katsotaan olevan erityisen tärkeitä eri alueiden sisäisen kehityksen kannalta. Ministeriö on ilmoittanut avaavansa läpinäkyvyyden takaamiseksi lähiaikoina internet-portaalin, jossa julkaistaan kaikki kyseisiä yrityksiä koskevat rahoituspäätökset. **Teollisuus- ja kauppaministeriö on todennut sisäisen kysynnän olevan ratkaisevan tärkeä kysymys** Venäjän teollisuuden kehitykselle vuosina 2009-2010. Ministeri Viktor Hristenko on arvioinut Venäjän talouden toipumiseen kuluvan vähintään kolme, enintään viisi vuotta.

Talouskehitysministeriö esittää uusia tukitoimia pk-sektorille. Ministeriön uuden lakiehdotuksen mukaan pk-yrityksiksi luokiteltaisiin yritykset, joiden vuotuinen liikevaihto on korkeintaan 2,3 miljoonaa euroa; tällä hetkellä tuo raja on merkittävästi alempi, noin 450 000 euroa. Pk-yritykseksi luokittelu takaa yrityksille mm. pääsyn yksinkertaistetun verotuksen piiriin. Myös merkittävä määrä valtiontilauksia pyritään suuntaamaan pk-sektorille, lupaa talouskehitysministeriö.

Teollisuus- ja kauppaministeri Viktor Hristenko on todennut, että noin puolet vuodelle 2009 "markkinatalouden tukemiseen" tarkoitetuista miljardista eurosta käytetään **puolustusteollisuuden** tukemiseen. Noin 135 miljoonaa euroa suunnataan **vientitukiaisiin**.

Venäjän teollisuus- ja yrittäjäliitto (RSPP) on kritisoinut hallituksen kriisiohjelmaa epämääräiseksi ja lyhytnäköiseksi. Sen mukaan hallituksen toimet on suunniteltu pikamatkaa varten, kun todellisuudessa Venäjän edessä on nyt maraton.

Pääministeri Vladimir Putin antoi historiallisen ensimmäisen selonteon hallituksen toiminnasta duumalle 6.4. Putin totesi selonteon - jollaista myös presidentti Medvedev jo viime vuonna toivoi - olleen tärkeä askel Venäjän poliittisen järjestelmän kehityksessä ja lupasi siitä tulevan vuosittaisen tapahtuman. Puheessaan Putin muun muassa lupasi lisää rahaa kotitalouksille ja ilmoitti yritysten sosiaaliturvamaksujen kiistellyn korottamisen lykkäämisestä ensi vuoden alusta vuoteen 2011. Pääministeri puhui myös muun muassa sisäisen kysynnän tärkeydestä talouden veturina, suurista infrastruktuurihankkeista sekä innovaatioista. Putin totesi hallituksen toimien talouskriisin hoidossa auttaneen Venäjää välttämään kriisin pahimmat karikot ja sanoi Venäjän talouden pohjan olevan kestävä. Vuodesta 2009 tulee kuitenkin vaikea, muistutti Putin. Pääministeri Putin vastasi puheensa jälkeen duuman edustajien kysymyksiin ja sai kuulla myös kovaa kritiikkiä kommunistien riveistä.

Rostehnadzor hyllytti 70 % johtajistaan korruption vastaisen taistelun nimissä. Federaation ympäristö-, teknologia- ja ydinvalvontalaitos siirtää sivuun kaksi kolmasosaa johtajistaan niin

Moskovassa kuin alueillakin. Samalla organisaatiota kevennetään ja virkamiesten väärää vähennetään.

Venäjän korkein johto on tehnyt julkisen ilmoituksen tuloistaan ja omaisuudestaan.

Varallisuusilmoitukset ovat osa presidentti Medvedevin käynnistämää korruptionvastaista kampanjaa. Medvedev itse ilmoitti vuoden 2008 tuloikseen noin 94 000 euroa; tämän lisäksi hänellä on noin 64 000 euroa pankkitalletuksia, noin 370 neliön asunto, sekä 4700 neliömetrin suuruinen tontti, jota hän vuokraa. Hänen puolisoillaan ei ollut tuloja mutta noin 3000 euron pankkitalletukset, kaksi parkkipaikkaa sekä vuoden 1999 vuosimallia oleva Volkswagen Golf. Pääministeri Putin ilmoitti palkkatuloikseen 105 000 euroa, minkä lisäksi hänellä on jonkin verran kiinteää omaisuutta; pankkitalletuksiaan hän ei ilmoittanut. Hänen puolisoillaan ei ilmoitettu olevan tuloja eikä omaisuutta. Ministereistä ylivoimaisesti suurimmat tulot ilmoitti luonnonvaraministeri Juri Trutnev (yli 8 miljoonaa euroa); suurin osa ministereistä ilmoitti tulonsa haarukkaan 75 000 euroa - 110 000 euroa. Korkeista virkamiehistä ylivoimaiseksi ykköseksi nousi presidentin hallinnon Konstantin Tshujtshenko (yli 8 miljoonaa euroa). Varallisuusilmoitusten arvostelijat ovat kiirehtineet kiinnittämään huomiota maan johtohenkilöillä tai heidän puolisoillaan nähtyihin kalliiden muotisuunnittelijoiden luomuksiin ja tuhansien eurojen arvoisiin kelloihin; tämän lisäksi on huomioitu, että esimerkiksi varapääministeri Igor Shuvalovin kotirouvavaimon tulot olivat yli 8 miljoonaa euroa.

G20-huippukokouksen 2.4.2009 asialistaa raportoitiin valtakunnallisissa lehdissä varsin kattavasti.

Useimmissa niistä kokous oli etusivun pääuutinen. Ne raportoivat etenkin yhteistyöstä rahoitussektorin sääntelyn tiukentamisessa mm. koskien hedge-rahastoja, luokituslaitoksia ja palkitsemista rahoitussektorilla sekä verokeitaiden vastaista toimintaa. Edistys tällä loholla mainittiin voitoksi Ranskalle ja Saksalle. Useimmat totesivat myös Vakausfoorumin (FSF) muuntamisen vakausneuvostoksi, jonka jäseniksi tulevat kaikki G20-maat, FSF:n jäsenet, Espanja ja Euroopan komissio. Niin ikään raportoitiin talouksien tuen lisäämisestä yli 1 biljoonalla US-dollarilla etenkin kansainvälisen valuuttarahaston (IMF) kautta. Eräät lehdet korostivat monien Venäjän ehdotusten tulleen hyväksytyiksi esimerkiksi koskien kansainvälisten rahoitusjärjestöjen uudistamista, rahoitussektorin sääntelyn standardisointia ja kansallisen makrotalouspolitiikan muihin kohdistuvien kielteisten vaikutusten ehkäisemistä - *Vedomostin* muistuttaessa, että tällaisia aloitteita oli "kaikilla G20-mailla". Eräät lehdet raportoivat Venäjän ehdotuksen uusien reservivaluuttojen ja ylikansallisen superreservivaluutan luomisesta saaneen viileän vastaanoton ja ajatuksen jääneen kokouksen ulkopuolelle. Kokousjulkilausuman kohdat protektionismin vastustamisesta, kehitystuesta ja kriisin jälkeisen talouskasvun ympäristöstävällisyydestä saivat maininnan parissa lehdessä.

Teollisuus ja rakentaminen

Jalostavan teollisuuden tuotantoa oli edelleen maaliskuussa viidennes vähemmän kuin vuotta aiemmin. Pudotuslukema oli tilastolaitoksen mukaan sama myös tämän vuoden koko ensimmäisen neljänneksen osalta. Polttoöljyjen ja useiden elintarvikkeiden tuotanto ei kärsinyt näin paljoa, ja eräiden peruselintarvikkeiden sekä bensiinin tuotanto kasvoi vuoden takaisesta.

Venäjän metsäsektorin kehittämissuunnitelmat elävät. Vain viikkoja sen jälkeen, kun talouskehitysministeriö oli ilmoittanut suunnitelmistaan poistaa raakapuun vientitullit niiltä ulkomaalaisilta yrityksiltä, jotka tekisivät suurinvestointeja Venäjän metsäsektorille, on tämä suunnitelma nyt vedetty pois hallituksen talouskriisin vastaisesta toimintaohjelmasta. Talouskehitysministeriö perusteli päätöstään sillä, että se oli ottanut varteen esimerkiksi *Yhtenäinen Venäjä* -puolueen piiristä tulleen kritiikin siitä, että tämä linjaus olisi saattanut pienemmät yritykset epätasa-arvoiseen asemaan suuryrityksiin verrattuna.

Varapääministeri Aleksandr Zhukov vieraili maaliskuun lopulla Kiinassa ja sivusi venäläis-kiinalaisen investointifoorumin yhteydessä myös metsäsektoria. Hän oli todennut, että vain 14 % Baikalin takaisilla alueilla korjatusta puusta jalostetaan Venäjällä. Zhukov oli tuolloin **antanut ymmärtää, että Venäjä on valmis tarjoamaan kiinalaisille suotuisia investointiehtoja puunjalostusteollisuuden kehittämiseksi Venäjän maaperällä.**

Sanomalehti *Kommersantin* mukaan **Krasnodarin alueen hallinto on ehdottanut Sotshin olympialaisten rakentamisen vastuuttamista uudelleen**. Tämän ehdotuksen mukaan nyt koko olympiaprojektista vastaavalle valtionkorporaatio *Olimpstroille* jäisivät vain infrastruktuuriprojektit; kisojen suorituspaikkojen rakentamisvastuu siirtyisi uudelle, Krasnodarin alueen hallinnoimalle yhtiölle. Krasnodarin alueen hallinto on ilmaissut huolestuksensa siitä, ettei rakennushankkeisiin ole löytynyt tarpeeksi yksityisiä investoijia. Tämän on havainnut myös Venäjän hallitus; varapääministeri Aleksandr Zhukov houkutteli hiljattaisen Pekingin-vierailunsa yhteydessä myös kiinalaisia osallistumaan Sotshin rakennustöihin.

Venäjän suurin autonvalmistaja AvtoVAZ sai hallitukselta jättiluoton. Ladan valmistajana tunnettu AvtoVAZ sai hallitukselta lähes 600 miljoonan euron suuruisen korottoman lainan. Tämän lisäksi hallitus on AvtoVAZin tukena, kun tämä hakee uusia (yhteensä noin 2 miljardin suuruisia) lainoja valtionpankeilta. Hallituksen rahoitus AvtoVAZille kanavoidaan valtionkorporaatio *Rostehnologiin* kautta, jonka hallussa on 25 % autonvalmistajan osakekannasta. Hallituksen tuki muille venäläisille autonvalmistajille on ollut merkittävästi pienempää; esimerkiksi GAZ saanee hallitukselta korkeintaan noin 200 miljoonaa euroa luottoina. AvtoVAZin osakekannasta 25 % kuuluu ranskalaiselle *Renaultille*. Pääministeri Vladimir Putin osti hiljakkoin henkilökohtaisena tuenosoitukseensa autonvalmistajalle Lada Nivan.

Liikenne ja telekommunikaatio

Pääministeri Putin lupasi lisärahaa tienrakentamiseen. Liikenneministeriön aiemmat suunnitelmat kuluvan vuoden kululeikkauksista joutuivat uuteen valoon, kun pääministeri ilmoitti hallituksen sittenkin lisäävän rahoitustaan tienrakentamiseen 25 % edellisvuodesta.

Suomen ja Venäjän väliset rautatiekuljetukset supistuivat vuoden 2009 kahden ensimmäisen kuukauden aikana 44 % edellisvuodesta. *RBK Daily* -taloussanomalehden mukaan VR ja Ensimmäinen rahtiyhtiö (PGK) suunnittelevat rahtikuljetuksiin **uutta yhteisyritystä**.

Venäjän rautateiden rahtikuljetukset pienenivät vuoden ensimmäisellä neljänneksellä 27 % edellisvuoden vastaavasta ajankohdasta. Venäjän rautatiet on ryhtynyt kovalle säästökuurille: se leikkaa vuonna 2009 yli 50 000 työpaikkaa. Tämän lisäksi noin 40 % sen työntekijöistä tekee tällä hetkellä lyhennettyä työpäivää, ja noin 20 % henkilöstöstä on lomautettuna. Venäjän rautateiden palkkalistoilla on noin 1,2 miljoonaa henkilöä.

Ranskalainen Alstom ostaa 25 % plus yhden osakkeen raideliikennekalustoa valmistavasta Transmashholdingista. Transmashholding oli etsinyt ulkomaista strategista kumppania jo pitkään, ja neuvotteluissa olivat olleet mukana myös saksalainen *Siemens* sekä kanadalainen *Bombardier*. Transmashholdingista 25 % plus yhden osakkeen omistaa myös Venäjän rautatiet (RZhD); loput osakkeet kuuluvat yksityisille sijoittajaryhmittymille. Transmashholding on Venäjän rautateiden suurin kalustotoimittaja.

Henkilöautojen myynti väheni maaliskuussa 47 % ja vuoden ensimmäisellä neljänneksellä yhteensä 40 % vuotta aiemmasta. Venäjällä toimivat ulkomaiset autonvalmistajat ovat jo alkaneet supistaa tuotantoaan. Esimerkiksi *Ford*, *Toyota*, *General Motors* ja *Renault* ovat ilmoittaneet joko lyhennetyistä työviikoista tai lyhytaikaisista tuotannon keskeytyksistä. Monet autonvalmistajat ja alan asiantuntijat ennustavat Venäjän autokaupan supistuvan 40-50 % vuonna 2009. Venäjän teollisuus- ja kauppaministeri Viktor Hristenko on arvellut automarkkinan voivan supistua tänä vuonna jopa 60 %.

Aeroflot vaihtoi toimitusjohtajaa. Lentoyhtiötä 12 vuotta johtanut Valeri Okulov siirrettiin yhdeksi federaation kuudesta varaliikenneministeristä. Aeroflotin uudeksi toimitusjohtajaksi valittiin *Sistema*-yhtiön johtoon kuulunut Vitali Saveljev, jolla ei ole aikaisempaa kokemusta ilmailusektorilta.

Tärkeimmät venäläiset internet-yhtiöt luokiteltaneen strategisten alojen yrityksiksi.

Viestintäministeri Igor Shtshegolev on jo aiemmin todennut keskeisten venäläisten internet-sivustojen pysymisen kotimaisessa omistuksessa olevan tärkeää. Nyt myös presidentti Medvedev totesi, että

ulkomaista omistusta näissä sivustoissa tulee kansallisten turvallisuusintressien nimissä valvoa aiempaa tarkemmin.

Tuoreimmat kuulumiset Telenor-tapauksesta. Omskilaisen tuomioistuimen Telenorille määräämä takaraja 1,35 miljardin euron korvausten maksamiselle kului umpeen 10.4. Tuomioistuimen oli jo aiemmin ottanut Telenorin *Vympelkom*-osakkeet haltuunsa, ja maksuajan nyt kuluttua umpeen tuomioistuimen on odotettu laittavan osakepaketin myyntiin minä päivänä tahansa. Telenor on vienyt tapauksen nyt myös tšumenilaiseen ja moskovalaiseen välitystuomioistuimeen osakkeiden myynnin pysäyttämiseksi. Nämä oikeusistuimet ovat kuitenkin ilmoittaneet kuulevansa asiaa vasta huhtikuun lopulla. Telenorin kiistakumppani Vympelkom-asiassa, *Alfa Groupiin* kuuluva *Altimo*, on ehdottanut riidan ratkaisemista yhdistämällä yhtiöiden omistukset ukrainalaisessa *Kyivstar*-operaattorissa; juuri Ukrainan matkapuhelinmarkkinoihin liittyvät kuviothan laukaisivat koko tapahtumien ketjun. Telenor on kieltäytynyt tarjouksesta.

Matkapuhelimien myyntimäärä putosi vuoden ensimmäisellä neljänneksellä 29 % edellisvuoden vastaavasta ajankohdasta ja 42 % vuoden 2008 viimeisestä neljänneksestä. Matkapuhelimien myynnistä saadut tulot putosivat kuitenkin vielä enemmän, mikä johtui muun muassa siitä, että kuluttajat siirtyivät kohti halvempia puhelinmalleja. Venäjän kolmanneksi suurin kännykkäkauppaketju *Tsifrograd* puolestaan kaatui velkoihinsa, kun operaattori *MegaFon* keskeytti yhteistyöneuvottelut sen kanssa.

Kauppa

Kauppaa koskevan uuden kilpailulainsäädännön valmisteluun taas jatkoaikaa. Teollisuus- ja kauppaministeriö on asettanut jo pitkään valmistelussa olleen uuden kauppalain valmistelulle taas uuden takarajan, nyt lokakuun 2009. Lain valmistelua ovat pitkin matkaa leimanneet teollisuus- ja kauppaministeriön, antimonopoliviraston sekä maatalousministeriön suuret näkemyserot sen sisällöstä.

IKEA tarkastelee tulevia investointejaan Venäjällä. IKEA:n oli tarkoitus avata uusi liike Samarassa jo loppuvuodesta 2007, mutta se ei ole sitä vielä kukaan pystynyt tekemään raskaan byrokratian vuoksi; yhtiö on ilmoittanut tämänkin vuoksi tarkastelevansa koko Venäjän-investointiohjelmaansa uudestaan. IKEA on investoinut Venäjälle viimeksi kuluneiden kymmenen vuoden aikana yli 2 miljardia euroa ja sillä on Venäjällä tällä hetkellä 11 liikettä. Se oli suunnitellut avaavansa tänä vuonna neljä liikettä lisää. Samaan aikaan **Federaation antimonopolivirasto (FAS) on ilmoittanut nostavansa IKEAa vastaan syytteitä kilpailulakien rikkomisesta.**

Energia ja ympäristö

Venäjän energiankulutus ja -tuotanto vähenivät vuoden 2009 tammi-maaliskuussa. Energian kulutus pieneni 6,6 % vuotta aiemmasta ja tuotanto supistui 6,2 %. Tilastolaitoksen mukaan **raakaöljyn** tuotanto väheni runsaan prosentin ja **maakaasun** tuotanto 15 %. Maakaasua tuotettiin maaliskuussakin viidesosa vähemmän kuin vuotta aiemmin. **Hiilen** tuotanto väheni ensimmäisellä neljänneksellä lähes viidenneksen. **Sähköä** tuotettiin lähes 6 % vähemmän kuin vuotta aiemmin.

Venäjä leikkaa valtio-omisteisten sähköyhtiöiden investointiohjelmaa ja seuraa yksityistettyjen yhtiöiden investointiohjelman toteutumista. Energiaministeri Shmatkon mukaan valtio-omisteisten yhtiöiden investointiohjelmaa vuodelle 2009 leikataan arviolta 40 %. Leikkaukset johtavat noin 1,6 gigawatin lisäkapasiteetin lykkääntymiseen. Valtio seuraa myös yksityistettyjen sähköyhtiöiden investointiohjelmien toteutumista. Energiaministeri Shmatko arvosteli oligarkki Viktor Vekselbergille kuuluvan *IES:n*, metalliyhtiö *Norilsk Nikelin* ja *Sintez*-ryhmän edistyneen huonosti investointiohjelmiansa täyttämisessä. Ulkomaiset investoijat *Fortum*, *Enel* ja *E.On* ovat Shmatkon mukaan täyttäneet velvoitteensa. Tuotantolaitosten yksityistämisen yhteydessä kaikki investoijat sitoutuivat sijoittamaan lisäkapasiteetin rakentamiseen.

Luottoluokittaja Moody's alensi Gazpromin luottoluokitusta Baa1 (stable) -tasolle. Moody's perusteli laskua sillä, että Gazpromin luokitus vastaa näin Venäjän valtion luokitusta öljyn ja kaasun hinnan vaikuttaessa samalla tavalla niin Venäjän kuin Gazprominkin luokitukseen.

Gazpromin mukaan kaasun kysyntä saattaa vähentyä 10 % seuraavien 4-5 vuoden aikana. Yhtiö ennustaa myös tuotantonsa pienenevän vuonna 2009 10 % ja toimitusten Eurooppaan laskevan 17 %. Gazprom tulee uusimaan investointiohjelmansa vastaamaan ennustettua matalampaa kysyntää. Tällä saattaa olla vaikutuksia myös Gazpromin suurten hankkeiden, kuten Jamalin ja Shtokmanin kenttien kehittämisaikatauluihin. Gazpromin kaasuntuotanto on ollut laskussa tammikuun alun kaasukiistasta lähtien.

Gazprom ilmoitti joutuneensa leikkaamaan omaa tuotantoaan 20 % vuoden 2009 ensimmäisen neljänneksen aikana voidakseen täyttää Keski-Aasian kaasuntuottajamaiden kanssa tekemänsä ostosopimukset. Gazpromin tappiot kaasunostosta Keski-Aasiasta olivat samalta ajalta noin 1 miljardi dollaria. Gazprom siirtyi vuoden 2009 alusta maksamaan Keski-Aasian maille markkinahintaa niiltä ostamastaan kaasusta.

Gazprom ja Turkmenistan kiistelevät kaasutoimituksista. Gazprom on keskeyttänyt turkmenistanilaisen kaasun oston. Turkmenistanista Uzbekistaniin johtaneessa öljyputkessa tapahtui räjähdys 8.4., ja toimitukset katkesivat tämän jälkeen. Turkmenistan syytti räjähdyksestä Gazpromia, joka sen mukaan leikkasi kuljetuksia putkessa ilman varoitusta. Gazpromin mukaan turkmenistanilainen kaasu on myyty pääasiassa Ukrainaan, joka on leikannut merkittävästi kulutustaan.

Gazprom saattaa vaatia Ukrainalta vahingonkorvauksia sopimusrikkomuksesta, sillä Ukraina on ostanut 50 % sovittua vähemmän kaasua vuoden 2009 ensimmäisen neljänneksen aikana. Tammikuussa allekirjoitetun sopimuksen mukaan Gazpromilla on oikeus vaatia tästä vahingonkorvausta. Gazprom ja Ukrainan *Naftogaz* ovat myös laatineet teknisen sopimuksen kaasun kauttakuljetuksesta. Pääministeri Putin ja pääministeri Timoshenko tapaavat huhtikuun lopussa keskustellakseen mm. Venäjän osallistumisesta Ukrainan kaasuputkiverkoston uudistamiseen. Tapaamisessa Gazpromin kanssa saksalaisen *E.ON Ruhrgasin*, italialaisen *Enin* ja ranskalaisen *GDF Suezin* johtajat antoivat tukensa Venäjän osallistumiselle uudistusprosessiin.

Gazprom harkitsee uudelleen LNG-laitoksen rakentamista Leningradin alueelle? Vuonna 2005 esitetty ajatus nesteytetyn kaasun (LNG) tuotantolaitoksen rakentamisesta todettiin taloudellisesti kannattamattomaksi ja siitä luovuttiin. Gazpromin mukaan markkinatilanteen muuttuminen ja Gazpromin tavoite monipuolistaa markkinoitaan on saanut yhtiön harkitsemaan uudelleen tuotantolaitoksen rakentamista. Venäjän ensimmäinen LNG-laitos avattiin helmikuussa *Sahalin-2*:lla.

Ranskalainen GDF Suez neuvottelee osallisuudesta Nord Stream -kaasuhankkeessa. GDF Suez suunnittelee ostavansa tulevaisuudessa 2,5 miljardia kuutiometriä kaasua Nord Streamin kautta kuljetettavasta kaasusta. Hankkeen muita osakkaita ovat *Gazprom*, saksalaiset *BASF* ja *E.ON* sekä hollantilainen *Gasunie*.

Valtio-omisteisen **Rosneftin** pääjohtajan **Sergei Bogdantshikovin** mukaan **ulkomaiset yhtiöt ovat tervetulleita kehittämään Venäjän öljysektoria.** Bogdantshikov asetti osallistumiselle kuitenkin ehtoja, kuten sen, että ulkomaalaisten yhtiöiden tulisi rahoittaa esiintymän tutkimustyö kokonaan eikä vain osittain.

Rosneft ilmoitti maksaneensa valtio-omisteiselta Vneshekonombankilta saamansa 577 miljoonan dollarin lainan takaisin kuusi kuukautta ennen määräaikaa. Laina myönnettiin vuoden 2008 viimeisellä neljänneksellä.

Italialainen Eni myi Gazpromille 20 prosentin osuutensa öljy-yhtiö Gazprom Neftistä. Eni sai osuuden haltuunsa öljy-yhtiö *Jukosin* pakkohuutokaupassa vuonna 2007. Jo tuolloin Eni sitoutui myymään osuutensa myöhemmin Gazpromille.

Ranskalaisen Totalin investointisuunnitelma Harjagan öljykentälle vuodeksi 2009 on hyväksytty. Suunnitelma on arvoltaan 403,7 miljoonaa dollaria. Totalin Jamalo-Nenetsian alueella

sijaitseva kenttä on yksi Venäjän kolmesta tuotannonjakosopimuksella (PSA) toteutettavasta ulkomaalaisomisteisesta hankkeesta. Total omistaa kentästä 50 % ja norjalainen *Statoil Hydro* 40 %.

Energiaministeriö on hyväksynyt ExxonMobilin operoiman Sahalin 1 -projektin budjetin ja investointisuunnitelman. Exxon ilmoitti helmikuussa joutuneensa keskeyttämään työt kahdella kentällä ministeriön hyväksynnän viivästyessä. Energiaministeriö edellytti Exxonilta kustannusleikkauksia. Lisäksi Exxonin mukaan *Gazprom* painosti sitä myymään tulevaisuudessa kentältä tuotettavan kaasun *Gazpromille* eikä suunnitellusti Kiinaan. Yhtiön tuotannonjakosopimuksessa (PSA) ei ole rajoitettu ulkomaille vietävän kaasun määrää.

Luonnonvaraministeriön alaisen **ympäristövalvontavirasto Rosprirodnadzorin varajohtaja Oleg Mitvol on eronnut** tehtävästään. Luonnonvaraministeri Trutnev on hyväksynyt eron. Mitvol oli keskeisessä roolissa Sahalin II- hankkeen siirtämisessä *Shelliltä Gazpromille* kaksi vuotta sitten. Vaikutusvaltaista Mitvolia on pyritty erottamaan tehtävästään kahdeksan kuukauden ajan. Mitvol ilmoitti eronsa syyksi turhautumisensa *Rosprirodnadzorin* toimintaan.

Ulkomaansektorin sääntely

Presidentit Obama ja Medvedev lupasivat lisätä ponnisteluja Venäjän WTO-jäsenyyden edistämiseksi. Yhdysvaltain ja Venäjän presidentit antoivat Lontoon G20-kokouksen yhteydessä julkilausuman, jossa he totesivat molempien osapuolten pyrkivän Venäjän mahdollisimman pikaiseen WTO-liittymiseen. Venäjän WTO-virkamieslähteet pitivät positiivista poliittista signaalia tärkeänä, mutta muistuttivat, ettei jäsenyysneuvottelujen teknisiä ongelmia ole vielä ratkaistu.

Venäjä käy tunnusteluja vapaakauppaneuvottelujen aloittamiseksi EFTA-maiden kanssa.

Ensimmäiset epäviralliset konsultaatiot asiasta käytiin Moskovassa huhtikuun alussa. Asiasta kertoivat Moskovassa Norjan kauppa- ja teollisuusministeriön osastopäällikkö sekä Venäjän talouskehitysministeriön (myös WTO-asioista vastaava) osastopäällikkö Maksim Medvedkov, joka uskoi Venäjän neuvottelumandaatin valmistuvan kesän kuluessa. Neuvottelut tulevat kestäämään vuosia. Norjalaisosastopäällikkö painotti, että mahdollinen vapaakauppasopimus voi astua voimaan vain, jos Venäjä on WTO:n jäsen. Medvedkov oli toistanut uskovansa, että WTO-neuvottelujen päättäminen on mahdollista vielä kuluvan vuoden loppuun mennessä.

Porsaita Venäjän WTO-polulla? Yhdysvaltalaiset porsaanlihantuottajat ovat vedonneet presidentti Obamaan Venäjän WTO-jäsenyyden hidastamiseksi, koska Venäjä on poistanut tuontilistoiltaan suuren joukon amerikkalaisia porsaanlihantuottajia. Varapääministeri Viktor Zubkov taas on todennut **Venäjän tähtäävän omavaraisuuteen kanan- ja porsaanlihan tuotannossa vuoteen 2011 mennessä.** Tällä hetkellä porsaanlihasta tuodaan ulkomailta 29 %, naudanlihasta 34 % ja siipikarjanlihasta 36 %.

Hallitus on korottanut nestekidenäyttöisten (LCD) televisioiden tuontitullia yhdeksän kuukauden ajaksi 10 prosentista 15 prosenttiin.

Ulkomaantalous

Venäjän vientitulot romahtivat vuoden ensimmäisellä neljänneksellä. Keskuspankin alustavien maksutasetietojen mukaan vientituloja kertyi tavaroista ja palveluista dollareissa laskettuna yli 40 % vähemmän kuin vuotta aiemmin. Myös euroissa laskien vientitulot vähenivät kolmanneksella. Tulot raakaöljyn, polttoöljyjen ja maakaasun viennistä puolittuivat (dollareissa) ja muutkin vientitulot vähenivät kolmanneksella.

Venäjän tuonti putosi. Vuoden ensimmäisellä neljänneksellä tavaroiden ja palvelujen tuontimenot pienenevät keskuspankin alustavien tietojen mukaan vuotta aiemmasta kolmanneksella dollareissa laskien ja neljänneksellä euroissa laskien. Venäjän tullin mukaan keskeisistä **tavararyhmistä** kuljetusvälineiden tuonti IVY-maiden ulkopuolelta väheni ensineljänneksellä 60 % ja muiden koneiden ja laitteiden tuonti 40 %. Kemian tuotteiden tuonti pieneni 30 %. Elintarvikkeiden ja niiden raaka-aineiden tuonti väheni runsaat 15 % ja teva-tuotteiden tuonti vain viitisen prosenttia.

Vaihtotase oli edelleen ylijäämäinen vuoden ensineljänneksellä. Tavarakaupan ylijäämä oli runsaat 20 mrd. dollaria. Vaihtotaseen muut pääerät - palvelujen kauppa sekä korko- ja osinkomaksut - näyttivät sen verran alijäämää, että vaihtotaseen ylijäämä oli runsaat 10 mrd. dollaria.

Yksityistä pääomaa virtasi edelleen ulos vuoden ensineljänneksellä. Keskuspankki arvioi ulos virranneen nettomääräisesti 39 mrd. dollaria. Tästä 17 mrd. dollaria oli harmaata pääomanvientiä ja 8 mrd. dollaria rahanvaihtoa käteisvaluutaksi. Lisäksi pankit vähensivät ulkomaanvelkaansa tuntuvasti. Pankit siirsivät myös omia varojaan Venäjälle, mihin ovat vaikuttaneet niin viranomaisten kehotukset kuin mahdollisuus tallettaa valuuttoja keskuspankkiin (vaikkakin korotta). Venäjälle tehtiin suoria sijoituksia yli 8 mrd. dollaria.

Yritysten ja pankkien ulkomainen velka on pienentynyt. Vuoden 2008 lokakuun alun 500 mrd. dollarista niiden velka väheni vuoden loppuun mennessä runsaaseen 450 mrd. dollariin ja keskuspankin alustavan arvion mukaan maaliskuun loppuun mennessä runsaaseen 420 mrd. dollariin. Tästä yritysten velkaa oli 275 mrd. dollaria ja pankkien velkaa vajaat 150 mrd. dollaria. Etenkin pankit ovat maksaneet velkojaan takaisin. Yritysten velanhoitoneuvotteluista ulkomaisten luottotajien kanssa liikkuu hajatietoja, mutta kaiken kaikkiaan yritykset ovat maksaneet velkojaan takaisin vain vähän. Niiden velan pienenemisestä suunnilleen puolet johtuu ruplan heikkenemisestä, sillä kohtalainen osa ulkomaisista veloista on ruplamääräisiä.